

Consulta o referèndum: les coses pel seu nom

El 22 d'agost el Consell de Garanties Estatutàries donava a conèixer el seu dictamen sobre el projecte de llei de consultes no referendàries. La majoria de consellers (cinc) hi defensen la plena constitucionalitat i "estatutarietat" del projecte. Quatre, en canvi, fan un vot contrari. Els arguments fets servir per uns i altres, però especialment per aquests últims, són un recordatori magnífic que el nom no fa la cosa, però, al mateix temps, que en política no s'acostumen a dir les coses pel seu nom. Nosaltres, però, podem dir-ho clar i català: una consulta política efectuada al conjunt dels catalans és un referèndum que, per raons jurídiques i polítiques, no es pot anomenar així. Això és, en definitiva, en el que amb arguments diversos acaben coincidint els vots crítics.

El dictamen és un pretext ideal per fer algunes consideracions sobre les diferències essencials entre política, ciència política i legalitat. Convé no confondre nivells que s'entrecreuen, i s'entrecreuaran encara més en els pròxims mesos, en el debat sobiranista. Els defensors de la plena legalitat del projecte de llei argumenten estrictament com a juristes que defensen la coherència d'un sistema legal; els crítics, com a científics defensors de la consistència amb la realitat. Ara bé, ho fan en un context que no té res a veure amb una recerca científica; ho fan en un àmbit legal. Això els fa -i perdonin l'expressió- pixar fora de test. De la mateixa manera que ho farien aquells que de-

fensen la diferència entre *consulta* i *referèndum* (en el cas del pròxim 9-N) si ho fessin en un context científic.

Els consellers *juristes* argumenten que la Generalitat, d'acord amb l'Estatut, pot consultar la ciutadania com a expressió d'un exercici democràtic i que aquesta consulta no és un referèndum perquè, en el marc legal espanyol, un referèndum el convoca el govern de l'Estat i hi participa el cos electoral, recollit en el cens, i emparat per la legalitat electoral. Com que aquest no serà el cas, estem davant d'un mecanisme legalment (formalment) diferent. Els consellers *científics* es pregunten: si en el decret del president es pot convocar el conjunt dels catalans perquè votin sobre una qüestió, quina diferència hi ha entre un referèndum i una consulta? I responen: materialment, és a dir, a la

JAUME LÓPEZ

PROFESSOR DE CIÈNCIA POLÍTICA, UPF

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

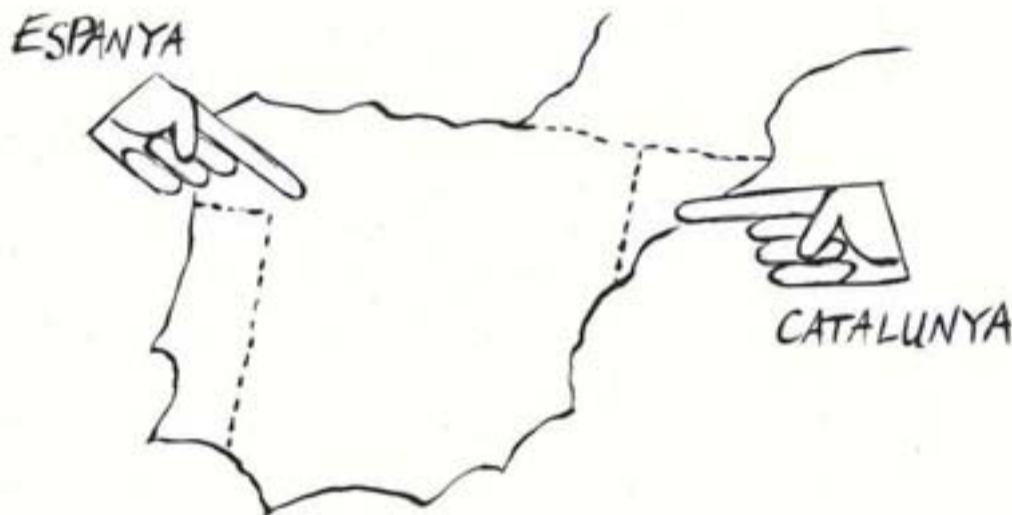
pràctica, cap, o cap de substancial. I també tenen raó.

Si no fos perquè Espanya impedeix amb arguments formals (jurídics) l'exercici de la democràcia, no tindria sentit defensar amb arguments igualment formals que es pot consultar tots els catalans a través d'una votació sense que es pugui dir que això és un referèndum. De fet, tot el procés català no es pot explicar sense fer referència al peculiar marc espanyol i aquest és un dels principals problemes per explicar-lo a l'estranger. Per això és tan important no perdre de vista la distinció entre el nivell formal i el material. Igualment, només es pot argumentar formalment, però no materialment, que Espanya és una democràcia en el mateix sentit amb què utilitzem el concepte per referir-nos al Canadà o el Regne Unit, per exemple.

Hi ha un altre debat important per a nosaltres en què es reproduïx la barreja de nivells, però en sentit contrari: els juristes defensen l'assimilació de conceptes i, com a mínim, alguns científics i teòrics, la distinció. Es tracta del debat sobre el dret a decidir. Els juristes diuen que no existeix. Que només existeix el dret a l'autodeterminació. Tenen raó. No existeix formalment: no hi ha cap norma que el reculli. Alguns argumentem, en canvi, que es tracta d'un nou principi polític que, de moment, no té una plasmació jurídica explícita tot i que, cal recordar-ho, compta amb el suport jurídic dels dictàmens del Tribunal Suprem del Canadà i del Tribunal Internacional de Justícia (sense anomenar-lo).

No es tracta d'un joc de nominalisme polític (com sí que ho és la distinció entre *consulta* i *referèndum*), sinó de dues coses diferents: els pobles/colònies tenen dret a esdevenir un estat (dret a l'autodeterminació); les comunitats polítiques (*demos*) que ho desitgin poden expressar democràticament la seva voluntat de constituir-se en un nou estat i aconseguir-ho si les seves reivindicacions no troben cap resposta en el marc estatal vigent (dret a decidir).

Així, doncs, tinguem-ho clar: uns defensen que una consulta no és un referèndum. Altres defensen que no deixar votar és democràtic. Són, de fet, dues cares de la mateixa moneda. En tots dos casos, formalment és així. Però, ni en un cas ni en l'altre, són gaire rigorosos amb la veritat i científicament són afirmacions més que criticables.

ANTHONY GARNER

Si Espanya no impedis l'exercici de la democràcia amb arguments jurídics, no caldria defensar la consulta amb arguments formals

No hi ha cap norma que reculli el dret a decidir, però alguns juristes reconeixen que es tracta d'un nou principi jurídic

CARTES I MISSATGES

Sr. Pujol, no vagi al Parlament

Diuen que ho ha d'explicar tot. Vostè ja va dir el que havia de dir, però encara en volen saber més: doncs ja ho sabran quan li facin el judici.

Quan el Sr. Pujol es jugava la vida en defensa de Catalunya i pels drets dels catalans, la majoria de gent que ara el critica encara anava en pantalons curts. Sàpiga que té tot el nostre suport fins que no es demostrï el contrari. I si realment ha defraudat diners a Hisenda, en aquest cas encara hi haurà molta tela per tallar.

El Sr. Pujol és una persona d'uns grans valors humans i patriòtics. Es tracta el cas de l'expresident com si fos la solució als molts i greus problemes que pateix Catalunya, com si ell en fos el causant. Qui estigui lliure de culpa, que tiri la primera pedra

RAFEL BOIX I CULLELL
VILASSAR DE MAR

Apple i el no català

Recentment he adquirit un producte d'Apple i he contractat un servei d'assistència telefònica durant dos anys. Fins ara, el servei ha sigut molt insatisfactori perquè no m'han atès mai en català.

A més, les respostes dels operadors que m'han atès no deixen clar quina és la seva política corporativa en aquest sentit: no el puc atendre però, si em deixa el seu número de telèfon, en 24 h li trucarà una persona en català; no el puc atendre i no existeix cap possibilitat que l'atengui algú en català; no el puc atendre i li penjo el telèfon...

Una de les operadores s'ha justificat dient que Apple "no discrimina per raó de l'idioma" [sic], referint-se segurament al fet que ella estigués contractada per atendre'm tot i no saber el meu idioma. És aquesta la resposta d'Apple davant la discriminació cap a un client que paga, que

viu a Catalunya i que no pot ser atès en el seu idioma?

Personalment, la considero indigna d'aquesta empresa, del tot injusta i en desacord amb la legalitat vigent. Els emplaço a corregir-ho abans de perdre clients i rebre més reclamacions.

RAMON MUNNÉ
BARCELONA

Sobre la batalla municipal per Barcelona

Em va semblar molt interessant el monogràfic publicat aquest diumenge, "La batalla de Barcelona" (24/08/2014), sobre les pròximes municipals a la capital catalana. A l'editorial del diari, però, destaqueu de l'actual alcalde, Xavier Trias, que ha deixat "un important balanç social".

No hi estic gens d'acord i en donaré dos exemples. Al barri de la Prosperitat hi ha una residència d'avis de 100 places i 25 més per al Centre de Dia; les ins-

tal·lacions estan acabades des de ja fa gairebé tres anys, però la residència encara no s'ha obert. El mateix passa amb una residència d'avis al barri del Clot, a l'antiga fàbrica Alchemika. El motiu, pel que sembla, és que la Generalitat no té diners i l'Ajuntament no n'hi pot deixar... Alhora, però, l'Ajuntament de Barcelona ha fet una important inversió de milions d'euros al circuit de Montmeló, gestionat per un consorci part del qual està en mans privades.

Mentrestant, els avis estan apuntats en una llista d'espera per aconseguir una plaça en una residència que no s'obre.

JORDI FOIX ROBERT
BARCELONA

Les cartes enviades pels lectors han de tenir un màxim de 1.000 caràcters. El diari es reserva el dret de resumir-les. Els seus autors hi han de fer constar nom i cognoms, adreça postal i electrònica, número de carnet d'identitat i un telèfon de contacte. Les cartes no es respondran.

Podeu expressar-vos al diari a través de la web www.ara.cat, i per les següents vies:

[@diariARA](https://twitter.com/diariARA) [facebook.com/diariARA](https://www.facebook.com/diariARA) [@cartes@ara.cat](mailto:cartes@ara.cat) Carrer Diputació, 119, 08015, Barcelona Fe d'errades: opinio@ara.cat

